RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA AUGUSTÓW PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców miasta Augustów, wzięły udział 74 osoby, spośród których ponad ¾ **(78,4%)** stanowiły **kobiety**, zaś **21,6%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci, wskazuje na wysoki współczynnik feminizacji wśród respondentów. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**47,3%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, nieco mniej respondentów (**41,9%)** należało do grupy osób w wieku **60-69 lat**, zaś najniższy odsetek **(10,8%)** badanych mieszkańców Augustowa, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że blisko ¾ **(73%)** respondentów ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, **24,3%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **2,7%** badanych mieszkańców Augustowa. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że **56,8%** respondentów **mieszka ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi,** zaś **43,2%** badanych prowadzi **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszka sam/sama).

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w mieście Augustów brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że **zdecydowana większość respondentów (83,3%)** udzieliła na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 25,7% oraz raczej tak: 58,1%). **Przeciwnego** zdania było **5,5% badanych** (suma głosów raczej nie: 4,1% oraz zdecydowanie nie: 1,4%). Niemal co jedenasty rozmówca **(10,8%)** miał trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedział: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, w tym zakresie badani mieszkańcy Augustowa wyrazili podobną, pozytywną opinię. Zdaniem **70,3%** ankietowanych (suma głosów raczej tak: 51,4% i zdecydowanie tak: 18,9%) potrzeby i problemy osób starszych w Augustowie **są rozwiązywane**

i zaspokajane. **Przeciwnego zdania** było **9,5%** respondentów (suma odpowiedzi raczej nie: 6,8% oraz zdecydowanie nie: 2,7%). W przypadku tego pytania, niemal dwukrotnie wyższy odsetek ankietowanych (w porównaniu do poprzedniego pytania), czyli **20,3%** zaznaczył odpowiedź: trudno powiedzieć. Okazuje się zatem, że zauważaniu trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców miasta Augustów, towarzyszy podejmowanie wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców Augustowa sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanym mieście wiele zostało zrobione. Dominowały bowiem głosy sugerujące, że wiele problemów i potrzeb zdrowotnych osób starszych jest zaspokojonych. Najwięcej badanych, czyli **75,7%** uznało, że w mieście Augustów **zapewniony jest dostęp do bezpłatnych spotkań czy szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia,** dalej **66,2%** respondentów jest przekonanych o zapewnieniu **możliwości bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia, 64,9%** badanych uważa, że zrealizowana jest potrzeba **edukacji zdrowotnej, czyli kształcenia seniorów przez profesjonalistów edukacji zdrowotnej**, np. lekarzy, a nieco mniej tzn. **62,1%** przyznało, że **w większości obiektów publicznych nie ma barier architektonicznych**. Należy też dodać, że więcej niż połowa badanych, a dokładnie **56,8%** pozytywnie oceniło **dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych,** jak też identyczny odsetek respondentów uznał, iż **kadra usług zdrowotnych wykazuje wobec seniorów z miasta Augustów, profesjonalne i życzliwe podejście**. W opinii blisko połowy **(48,6%)** badanych mieszkańców Augustowa **dostęp do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego** można uznać za w miarę dobrze funkcjonujący, zaś **46%** respondentów wyraziło opinię, iż zrealizowana jest potrzeba **dostępu do psychoterapii adresowanej do seniorów**.

Wśród potrzeb, których zaspokojenie w opinii badanych mieszkańców miasta Augustów, wymaga podjęcia niezbędnych działań jest **szybki dostęp do poradni specjalistycznych**, tzn. **56,8%** rozmówców uważa, że potrzeba ta nie jest zaspokojona, podobnie jak w opinii dokładnie **50%** badanych, interwencji wymaga **szybki dostęp do poradni czy oddziałów geriatrycznych**. W przypadku jednej z potrzeb, a chodzi

mianowicie o **dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym: dzienne domy pomocy, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy pomocy itp.,** głosy badanych rozłożyły się niemal identycznie, tzn. **44,6%** ankietowanych uważa, że potrzeba ta jest zaspokojona, zaś **43,2%** respondentów było przeciwnego zdania.

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. W opinii większości badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych. Wśród innych palących potrzeb jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych, dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym, dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych czy też do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby należą do kluczowych składowych fizjologiczno-psychicznego dobrostanu osoby starszej.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy miasta Augustów docenili wiele aktywności organów decyzyjnych na rzecz zaspokojenia poszczególnych potrzeb osób starszych, które podniosły poziom ich bezpieczeństwa. Wśród potrzeb, która uzyskały pozytywne noty, był przykładowo **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję**. Zdaniem **68,9%** ankietowanych stopień zaspokojenia tej potrzeby można uznać za zadowalający. Podobnie zdecydowana większość ankietowanych **(54,1%)** wskazała na wystarczający **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie, w tym - praw przysługujących osobom pokrzywdzonym.** Dokładnie połowa **(50%)** badanych mieszkańców Augustowa uznała, iż potrzeba, którą jest **dostęp do telefonu zaufania** jest zaspokojona, a nieco mniej, tzn. **48,6%** respondentów stwierdziło, że **wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze** to zadanie, które można uznać za zrealizowane w zakresie zadowalającym.

Wśród innych potrzeb dotyczących bezpieczeństwa seniorów, trzy zostały przez ankietowanych uznane za niezaspokojone. Była to **możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony**, która w opinii **45,9%** badanych wymaga podjęcia stosownych działań, dalej – w opinii **41,2%** ankietowanych usprawnienia wymaga

zapewnienie **dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach**, zaś **36,5%** respondentów wskazało na konieczność wdrożenia możliwości **wykorzystania autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością.** Należy też dodać, że w przypadku ostatniej z omówionych odpowiedzi ponad **1/3 (33,8%)** badanych miała kłopot w zajęciu jednoznacznego stanowiska i zaznaczyła odpowiedź: trudno powiedzieć.

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. Respondenci najczęściej wskazywali na konieczność zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony, zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością czy też wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze. Wydaje się zatem, że mieszkańcy Augustowa, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy Augustowa, wyrazili niemal jednakowo często zadowolenie z aktywności podejmowanych przez władze miasta na rzecz zapewniania potrzeb seniorów z zakresu pomocy społecznej, jak też równie często dostrzegali obszary wymagające ich zdaniem podjęcia niezbędnych działań. Okazało się bowiem, że w opinii **66,2%** badanych **zapewniony jest dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy i świadczonych przez nie usługach**, w opinii **60,1%** istnieje **możliwość uzyskania pomocy finansowej i rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej**, zaś według **59,5%** respondentów zapewniony jest **dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących.** I jeszcze, ponad połowa **(51,4%)** badanych wyraziła przekonanie, że potrzeba, którą jest zapewnienie **dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego** jest zaspokojona na wystarczającym poziomie.

Podobnie liczną grupę potrzeb z zakresu pomocy społecznej stanowiły te, które w opinii badanych wymagają podjęcia niezbędnych działań, celem podniesienia stopnia ich realizacji. Należały do nich **dostęp do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych** (**43,2%** badanych wyraziło taką opinię), **40,5%** wskazało na **brak możliwości korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się,** zaś **39,2%** badanych mieszkańców miasta Augustów wyraziło przekonanie, iż nie istnieje dostęp do **wolontariatu rówieśniczego, w ramach którego seniorzy mogliby pomagać seniorom**. Wśród opiniowanych potrzeb znalazła się jeszcze jedna, która podzieliła badanych – jest nią **możliwość korzystania z osiedlowych punktów samopomocowych**. Zdaniem **36,5%** respondentów jest ona zaspokojona, zaś **35,1%** badanych wyraziło opinię przeciwną.

Co zdaniem badanych mieszkańców Augustowa, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była potrzeba dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych, równie często pojawiała się konieczność rozwijania wolontariatu rówieśniczego, czy podjęcie działań na rzecz umożliwienia korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem się. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę, którą jest dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących czy na konieczności zapewnienia dofinansowania do wypożyczania sprzętu re-habilitacyjnego.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców miasta Augustów, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, realizowane jest w znacznie wyższym stopniu niż w przypadku poprzednio opisanych. Wszystkie z opiniowanych potrzeb, zostały przez respondentów ocenione jako zaspokojone, choć odsetek głosów „na tak" rozkładał się różnie. Niemniej, żadna z odpowiedzi nie uzyskała negatywnej oceny.

Najwięcej pozytywnych głosów badanych uzyskała odpowiedź odnosząca się do **możliwości korzystania z oferty Klubu Seniora lub Centrum Seniora, mających propozycje działań również dla mężczyzn**, tzn. **81,1%** respondentów uznało, że potrzeba ta jest zaspokojona. Zdaniem **75,7%** seniorzy z miasta Augustów mają **możliwość aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**, dalej **70,3%**

wskazało, że w mieście ma miejsce **wspieranie działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów, 64,9%** ankietowanych pozytywnie oceniło **możliwość korzystania ze świetlic osiedlowych i wiejskich**, a kilka procent mniej, tzn. **62,2%** respondentów podobną opinię wyraziło na temat **możliwości korzystania z działań międzypokoleniowych.** Ponad połowa **(59,5%)** badanych mieszkańców Augustowa pozytywnie zaopiniowała realizację potrzeby, którą jest **możliwość korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach**, zaś **56,8%** wyraziło podobną opinię na temat **zaangażowania seniorów w działania z zakresu budżetu obywatelskiego**.

Wśród innych potrzeb, które w opinii badanych można uznać za zaspokojone w stopniu zadowalającym są: **dostęp do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii (51,4%)**, **możliwość kontynuacji aktywności zawodowej mimo wieku emerytalnego (50%);** czy możliwość **korzystania z lokalnych grup wsparcia (47,3%).** Najniższy odsetek respondentów pozytywnie zaopiniował dwie potrzeby, tzn. **dostęp do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach** w opinii **39,2%** badanych można uznać za zaspokojony, zaś **37,8%** ankietowanych zaopiniowało tak **dostęp do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia.**

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia dostępu do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach, dalej - zainicjowały działania międzypokoleniowe, zwiększyły możliwości korzystania ze świetlic osiedlowych, zatroszczyły się o dostęp do kształcenia informatycznego adresowanego do seniorów oraz uwzględniły w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców miasta Augustów, wymaga podjęcia działań na rzecz przykładowo zapewnienia **dostępu osób starszych do strony internetowej im dedykowanej.** Okazało się bowiem, że jedynie w opinii **39,2%**

badanych potrzeba ta jest zaspokojona. I jeszcze odpowiedź dotycząca **współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach, np. w internecie czy prasie,** sprawiła badanym najwięcej trudności, gdyż **39,2%** z nich nie wiedziało jak ma odpowiedzieć, więc zaznaczyło: trudno powiedzieć. Jeśli zaś chodzi o pozostałe potrzeby z zakresu komunikacji, w opinii badanych mieszkańców Augustowa, wiele z nich jest zaspokojonych na wystarczającym poziomie.

Przykładowo, zdaniem **67,6%** zapewniony jest **dostęp do rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych,** w opinii **64,9%** badanych nie ma problemu z **łatwym i szybkim dostępem do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń,** z kolei **62,2%** respondentów jest przekonanych, że **język przekazywanych informacji jest zrozumiały i prosty.** Co więcej, w opinii **63,5% przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów** należy uznać za satysfakcjonujący, zaś blisko połowa badanych **(48,6%)** uważa za zaspokojoną potrzebę, którą jest **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety.**

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazła się przede wszystkim konieczność rozwijania dobrego przepływu informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych. Okazuje się zatem, że mimo, iż w opinii badanych jest ona zaspokojona, zawsze można podnieść jakość praktykowanej komunikacji. Wśród innych wymienianych potrzeb była potrzeba łatwego i szybkiego dostępu do informacji w postaci tablic ogłoszeń, preferowany jest również dostęp do gazety zawierającej informacje dotyczące osób starszych czy też do strony internetowej im dedykowanej. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców Augustowa, wymaga podjęcia działań na rzecz jego udoskonalenia.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Jak się okazało, w opinii **89,2%** badanych mieszkańców miasta Augustów, odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na **samorządach powiatowych i gminnych oraz innych jednostkach organizacyjnych**. Drugą co do częstotliwości wskazań (**70,3%) była rodzina,** zaś na trzecim miejscu ze wskazaniem na poziomie **32,4%** zostały wymienione **specjalnie zatrudnione osoby**. Wśród innych jednostek odpowiedzialnych za realizację potrzeb seniorów, znalazły się z wynikiem **27%** wskazań - **Rada Seniorów**, **25,7%** badanych uważa, że jest to odpowiedzialność

organizacji pozarządowych, zaś **23%** badanych zadanie zaspokojenia potrzeb osób starszych powierzyłaby **środowisku lokalnemu, czyli znajomym czy sąsiadom.**

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Augustowa, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na terenie miasta jest zaspokojonych. Opinie badanych to pozytywna ocena wystawiona włodarzom miasta i jednostkom im podległym. Niemniej, przeprowadzone badania wskazały również na płaszczyzny wymagające podjęcia stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców miasta. Zadanie to w opinii ankietowanych spoczywa przede wszystkim na barkach przedstawicieli władz samorządowych, gminnych i jednostek im podległych, z dużym zaangażowaniem rodziny, specjalnie zatrudnionych osób czy Rady Seniorów. Mądre połączenie zasobów każdego z podmiotów, może zaowocować skuteczną strategią rozwiązywania trudności implikowanych postępującym procesem starzenia się ludności Augustowa.